

Innovatie:
'Lego voor
volwassenen'

»22

WONEN

Nieuwe woonwensen in
vervulling »18

IN DE REGIO

Het nieuwe
winkelen »28

ONDERNEMERSCAFÉ

Netwerken en kennis
opdoen »34

Van de betere innovatie sta je vaak versted hoe simpel die in wezen is. Dat geldt ook voor 'Het Nieuwe Bouwen' van BoVeSaw.

TEKST: FRITS NIES FOTO'S: SMILE FOTOGRAFIE

HET NIEUWE BOUWEN:

'Lego voor volwassenen'

Voorbeelden van 'Het Nieuwe Bouwen' zijn al te zien in moderne woonhuizen, bijvoorbeeld in Weert, Melderslo, Sittard en Cadier en Keer. Maar vooral vakantieparken, zoals Oesterdam op het Zeeuwse eiland Tholen, benutten het nieuwe stapelen met blokken van cellenbeton. Om te begrijpen hoe deze innovatie van BoVeSaw werkt en zich met steun van Rabobank Weerterland en Cranendonck ontwikkelt tot de bouwwijze van de toekomst, gaan we met eigenaar Gary Lawrence terug naar af.

NICHEMARKT Cellenbeton, eerder bekend als 'gasbeton', is een poreus, isolerend bouwproduct vervaardigd uit de natuurlijke grondstoffen cement, kalk, kwartszand en water. Door een chemische reactie van de cement met aluminiumpoeder ontstaat waterstofgas dat zorgt voor cellen in het mengsel. Hiermee worden grote vormen gegoten die onder hoge druk worden verhard in een autoclaaf

(drukvat). Met als resultaat lichtgewicht blokken met goede warmte- en geluidsisolerende eigenschappen. Het basisproduct is eenvoudig op maat te verzagen tot een veelheid van vormen en afmetingen. In 1989 begon Gary Lawrence voor een grote Duitse producent met de afzet van cellenbeton op de Nederlandse markt. Hij kwam in contact met Frans van Boxtel en Theo Velter die onder de afkorting BoVeSaw cellenbeton be- en verwerkten in een traditionele timmerfabriek. 'Dat zagen deed toen nog niemand', aldus Lawrence. 'Zo ontstond een heel aardige nichemarkt, mede door de levering van bouwblokken op maat om aan elkaar te lijmen. Vooral in België en Spanje was daar veel markt voor in de woningbouw. Maar in het warme Spanje droogde de lijm te snel.'

DROOGSTAPELSYSTEEM BoVeSaw ontwikkelde een speciale machine voor het frezen van cellenbetonblokken om los ('droog')

te stapelen in een speciaal verbindingssysteem zonder lijm of specie. 'Het is als Lego, maar dan voor volwassenen. De grote truc is eigenlijk afgekeken van de piramides in Egypte. Het gewicht van de stapeling zorgt voor de verticale last. De horizontale belasting compenseer je deels met het gewicht van de vloeren. De rest wordt opgevangen door een pleisterlaag gewapend met glasvezel, die als een soort grootverband de hele woning bij elkaar houdt. Je kunt ook iedere woning als maatwerk uitvoeren. Je pakt gewoon de tekening van de architect en je tekent en rekent samen met een constructeur alles exact uit voor de productie. Dat resulteert in pallets vol genummerde cellenbetonblokken, lateien, passtukken, hoekblokken et cetera. Op de bouwplaats kunnen ze dan volgens de genummerde tekeningen gaan stapelen. Kozijnen voor ramen en deuren worden direct in de opbouw meegenomen. Dat is zeer innovatief. Niemand in de bouw in Nederland heeft dit. Er wordt nog veel gewerkt met prefab en modulaire systemen. Dat is leuk voor seriebouw, maar bij maatwerk in vrijstaande woningen is dat niet handig.'

SANDWICHBLOK 'De laatste uitdaging voor de vorige eigenaren van BoVeSaw was het zoeken naar een antwoord op de markt vraag naar dunnere, lichtere bouwblokken met nog hogere isolerende waarde die voldoet aan de

'Droogstapelen met sandwichblokken van cellenbeton is zeer innovatief. Niemand in de bouw in Nederland heeft dit.'

0-energie-eis in 2020. Het eerste idee was isoleren aan de binnenkant, maar dat staat gelijk aan vloeken in de kerk van de serieuze bouwfysicus. BoVeSaw koos twee jaar geleden voor het innovatieve alternatief van het sandwichblok. Een samengesteld bouwblok met aan de binnenkant een dragende laag van twintig centimeter cellenbeton, dan tien centimeter isolerende kern van hardschuim en aan de buitenkant nog eens tien centimeter cellenbeton. Deze innovatie leidde meteen tot twee systemen die ruim boven de geldende isolatienormen uitstijgen. Het ene, R3-Maxime, voor verwerking met cellenbetonlijm in dragende wanden en gevels. Het andere, R3-Philou, wordt zonder lijm verwerkt in droogstapeling. De kernen en sleuven van de blokken grijpen sluitend in elkaar, ook om de hoek, zodat er nergens koudebruggen kunnen ontstaan.

NET ALS LEGO Het stapelen gaat net zo snel als miniatuurbouwen met Lego. Doordat alles op maat en compleet met pas- en hoekblokken wordt aangeleverd, ontstaat er nauwelijks afval op de bouwplaats. Het basismateriaal van cellenbeton komt uit Duitsland. Het is licht, sterk, veilig en superisolerend, dus ideaal voor de bouw

Frans Perey, manager
Grootzakelijk bij Rabobank
Weerterland en
Cranendonck.

van energieneutrale woningen. Aan de binnenkant kun je er stucwerk tegenaan zetten. Aan de buitenkant afwerking met steenstrips, stuc- of metselwerk, natuursteen of hout.'

OVERNAME Het nieuwe droogstapelsysteem van BoVeSaw is volgens Gary Lawrence zo geweldig dat als je het aan mensen laat zien, ze er net zo voor vallen als kinderen voor Lego. Hijzelf viel er ook voor. Zozeer zelfs dat hij in mei 2015 de twee eigenaren, die geen opvolgers hadden, aanbood het bedrijf over te nemen. 'Ja, en dan kom je bij de Rabobank terecht. Ik wist toen twee dingen: Wat BoVeSaw moest kosten en dat ik dat hele bedrag niet zelf kon ophoesten. Bovendien wilde ik het bedrijf verplaatsen van Ittervoort naar mijn eigen woonomgeving in de buurt van Den Bosch.' Accountmanager Bart Allerts van Rabobank Weerterland en Cranendonck mocht zich over deze vraagstukken buigen. 'Overnamefinancieringen zijn altijd wat risicovoller. Zeker in dit geval, waarbij er geen sprake was van intern managementbuy-out, maar van een externe overname. Omdat BoVeSaw al klant was bij ons, kenden wij het bedrijf goed. Doorslaggevend was de kennis van zaken bij de kandidaat-overnemer. Ook het innovatieve karakter van het bedrijf en de toenemende overlevingskansen voor het duurzame ondernemen spelen een rol bij onze afweging. Voor verantwoorde risicospreiding hebben we goede afspraken kunnen maken over een verdeling tussen inbreng van eigen geld, een deel staatsgarantie als afdekking van risico door de overheid en een financiering door de bank.' Na de zomervakantie, in september, konden de handtekeningen worden gezet. De nieuwe eigenaar huurde een lege hal in Nieuwkuijk, ten westen van Den Bosch. Er werd, uiteraard met cellenbetonblokken, een kantoorruimte in gebouwd en de rest dient nu als productie- en opslagfaciliteit. Gary Lawrence: 'Wij draaien met een klein en flexibel team. De Zeeuwse vakantiewoningen waaraan we nu werken, worden sleutel-klaar opgeleverd met een slim bouwteam van onderaannemers en zzp'ers ter plaatse. Voor andere projecten werken we samen met aannemers die het benodigde pakket cellenbetonblokken bij ons inkopen. Er zit meteen vaart in, want de planning voor 2016 loopt al goed vol. Zoals gezegd, Lego voor volwassenen, dat is de toekomst.'

'Samen afwegen'

Delen is vermenigvuldigen. Dat is de gedachte achter het Innovatiepunt van de Rabobank. Frans Perey, manager Grootzakelijk van Rabobank Weerterland en Cranendonck, vertelt.

'Het Innovatiepunt is een professionele partner voor ons als lokale accountmanager. Daar vinden wij de kennis en kunde die we nodig hebben om de juiste afweging te maken voor financieringsoplossingen. Maar ook om contacten te leggen tussen partijen. Als een ondernemer zich meldt met een financieringsvraag voor een innovatief idee, bijvoorbeeld rond bouwen met cellenbeton, dan kunnen wij deze via het Innovatiepunt laten toetsen op financierbaarheid of commerciële haalbaarheid. Zien we samen mogelijkheden, dan is de volgende vraag welke financieringsmiddelen er zijn. Naast de reguliere bankfinanciering staan bij innovaties ook wegen open naar staatsgaranties, risicodragend kapitaal, subsidies, kennisnetwerken of combinaties hiervan. Het succes schuilt in samenwerking met de klant. We kijken namelijk letterlijk in zijn keuken. Alleen door efficiënt samenwerken, vernieuwen en verbinden kunnen innovaties van de grond komen. Anders gezegd, alleen samen maken we het financieren van innovaties en het innovatief financieren van onze klanten mogelijk. Dus ook samen met andere financiers, want de tijd dat je als ondernemer alleen met de bank in zee gaat, is definitief voorbij. Wij zijn steeds meer de financieel regisseur, die ook andere investeerders bereid vindt om mee in te stappen. Samen met de ondernemer leggen we de basis voor duurzaam vertrouwen.'